



Universitätsbibliothek Paderborn

Venerabilis Patris Thomæ à Jesu ... Opera Omnia

Homini Religioso Et Apostolico Tam Qvo Ad Vitæ Activæ, Qvam
Contemplativæ functiones utilissima, Duobus Tomis Comprehensa. In
Qvibvs Singvlari Pietate, Varia Ervditione Clariori Et Breviori Stylo
Continentvr Et Explicantvr ...

Tomás <de Jesus>

Coloniæ Agrippinæ, 1684

Cap. IV. Quod nihil rerum sensibilium sit is, qui omnis rei sensibilis
secundùm excellentiam est Auctor?

urn:nbn:de:hbz:466:1-38621

CAPVT QVARTVM.

Quod nihil rerum sensibilibus sit is, qui omnis rei sensibilis secundum excellentiam est Auctor.

Lectio Perionii.

Dicimus ergo, causam omnium, & quæ omnia superat, nec essentia, nec vita catere, nec rationis, nec mentis expertem esse: nec corpus esse, nec figuram, nec formam: nec qualitatem, nec quantitatem, nec magnitudine esse præditam: nec in loco esse, nec cerni, nec sensum tangendi habere, nec sentire, nec sub sensum cadere:

nec ordinis vacuitatem habere, nec perturbationem à perturbationibus corporeis agitatam: nec imbecillum esse, opportunam incommodis, quæ accipiuntur sensibus: nec egere luce, nec mutationem, aut interitum, aut divisionem, aut privationem, aut fluxum, nec quidquam aliud eorum, quæ sub sensum cadunt, vel esse, vel habere.

Lectio Corderii.

Dicimus ergo, causam omnium, & quæ supra omnia est, nec essentia, nec vita, nec rationis, nec mentis expertem esse, neque corpus existere, neque figuram, neque formam, neque qualitatem, aut quantitatem, aut molem habere, neque in loco esse, neque videri, neque tactum sensibilem habere, neque sentire, nec sub sensum cadere, nec inordinationem admittit, aut pertur-

bationem à passionibus materialibus excitatam, nec imbecillum esse, & sensibilibus casibus obnoxium; neque lucis indigum existere, neque mutationem, aut corruptionem, aut divisionem, aut privationem, neque fluxum, neque quidquam aliud eorum, quæ sub sensum cadunt, vel esse, vel habere.

Paraphrasis supervacanea est, cum littera pateat.

QVAESTIO XXXVII.

Quare hic dicat S. Doctor, DEUM essentia, vita, ratione, & mente non carere, cum in sequenti Capite ea ipsa de illo neget?

In præsentis capite posuit S. Doctor differentiam procedendi in cognitione DEI, vel per Theologiam symbolicam, vel per eam, quæ docetur de divinis nominibus, vel per informationes Theologicas, & deinde per Theologiam mysticam, in qua dicit, omnimodè filere omnia nomina, quæ ab illis traduntur. Jam ergo ad particularia descendens, ut ab extremis removere incipiat, negat in isto capite omnia illa nomina rerum materialium, quæ symbolicæ cognitioni poterant inservire. Deinde in sequenti removel etiam non solum spiritualia illa, quæ in Tractatu de divinis nominibus celebraverat, sed etiam quæ per Theologicas informationes fuerant inculcata. Unde se ingerit ratio dubitandi: si in sequentibus docturus erat, DEUM nec esse essentiam, neque vitam, neque mentem, neque rationem: cur statim pro hujus capitis ingressu DEUM illis non esse expertem, præsupponit?

Dicendum est cum D. Maximo, ideo hoc fecisse Dionysium, ut per ista præmunat auditorem, ne in sequentibus negationibus existimet, DEUM omnino non esse, sed in his (inquit) supponit, ipsum existere, in illis vero, secundum nihil eorum quæ existunt, sed supra substantiam esse declaravit; similiter Pachymera, Thom. à lusa Oper. Tom. II.

& alii. Itaque cum dicat Dionysius in hoc capite, DEUM nec essentia, nec vita, nec rationis expertem esse. Solam vult præmonere, DEUM non carere perfectionibus per ista nomina significatis, ablati tamen imperfectionibus, cum quibus in creaturis reperiuntur: cum enim DEUS sit omnium causa, omnia debet superare, omnesque effectus suos continere eminenter, omnesque perfectiones simpliciter simplices, quæ scilicet ab imperfectionibus possunt denudari, formaliter præhabere. Non enim hoc repugnat dicendis, ubi eadem negat, & removel à DEO, prout à nobis concipiuntur ad modum creaturarum perfectionum, utpote imperfectionibus limitationis, divisionis, materialitatis, accidentalitatis, vel contingentie involuta.

Si quæras, quomodo in DEO sine imperfectione aliqua sit essentia, vita, ratio, & mens? Hoc commodius explicabitur ad lib. de divinis nominibus capite 5. 6. & 7. Hic sufficit supponere, essentiam DEI vel posse considerari, ut est à patre secundum omnia, quæ realiter identificat, vel ut virtualiter distinguitur ab attributis. Primo modo certum est includere omnes perfectiones divinas. Secundo modo dubitatur, an distinguatur virtualiter à natura divina, prout essentia præcisè dicit ordinem ad essendum, & natura ad operandum? an essentia & natura divina constituuntur per solam rationem substantiæ spiritualis per essentiam? an per rationem intellectivi radicaliter? an denique natura in DEO non distinguatur ab essentia etiam virtualiter, & quod formalissimè constituitur per actualissimam intellectionem? De quo

videatur N. Salm. Tom. 1. in 1. part. D. Thom. Tractatu 3. de scientia DEI disput. 4. per totam, qui hoc ultimum tenent; & cum ipsis nos. Gabriel à S. Vincentio Tom. 1. in 1. part. disputat. 14. dubio 10.

Deinde in DEO esse perfectissimam vitam, quæ est ejus essentia, & suum vivere, suum esse, & intelligere. Habetur ex D. Thoma pluribus in locis, & maxime 1. part. quest. 18. articulo 3. & 4. Similiter rationem inveniri in DEO, non quatenus significat discursum, sed solam intelligibilitatem docet D. Thomas 1. part. quest. 29. art. 3. ad 4. Denique mentem sive summat pro natura intellectiva, sive pro intellectu, sive pro memoria, ut sumitur à D. Thom. in 1. dist. 3. quest. 5. & de verit. quest. 10. art. 1. Certum est convenire DEO, in quo tamen nec natura, nec intellectus, nec memoria distinguuntur, ut dictum est.

QVÆSTIO XXXVIII.

Quomodo negentur de DEO omnes rationes sensibiles & materiales, quæ in hoc capite referuntur.

Licet Theologia mystica removeat à DEO, quicquid affirmant a se Theologiæ, aliter tamen, & aliter; nam quæ affirmantur in Tractatu de divinis nominibus, & in Theologicis informationibus, cum inveniuntur formaliter in DEO secundum perfectiones, quas important, solum remouentur ab illo ratione modi cognoscendi eas, ut similes perfectionibus creatis. Quæ autem affirmantur in Theologia symbolica, cum ad Deum non pertineant formaliter, & propriè, sed metaphorice, & impropriè, non solum remouentur quo ad modum cognoscendi, sed etiam quoad suas entitates & realitates, quas in DEO esse repugnat, & talia sunt omnia, quæ in hoc capite referuntur. Quæ licet non conveniant DEO formaliter ut per se patet, sigillatim tamen id probabimus, ut plenius doctrina S. Doctoris in hoc capite tradita inclarescat.

DEUM non esse corpus astitit Dionysius, & est de fide contra Manichæos, & Anthropomorphitas Hæreticos, qui DEUM effingebant corporeum, eo ducti principio, quod in Scripturis tribuuntur illi plura propria corporis, quæ figurativè donantur, & metaphorice intelligenda esse supra diximus. Rationi etiam naturali repugnat DEUS corporeus, ut probat D. Thomas 1. part. quest. 3. art. 1. tum, quia est primum movens immobile, quod non convenit corpori: tum, quia est primum ens, ac proinde semper in actu: corpus autem est in potentia, quia semper est divisibile. Tum denique, quia DEUS est ens perfectissimum, & perfectus est esse spiritum, quam corpus.

DEUM non esse figuram, nec figuratum, ex eodem principio deducitur. Figura enim oritur ex corporea quantitate alicuius, vel aliter terminata. Nec obest, quod illi objeunt ex Gen. 1. Faciamus hominem ad imaginem & similitudinem nostram. Non enim homo est imago DEI per figuram corporis, sed per potentiam animæ. Nec illud ad Heb. 1. Cum sit splendor gloria & figura substantiæ ejus; ut enim ait Basilus, non dicitur filius imago formæ, vel figuræ, vel speciei, vel coloris

partis, sed substantiæ, id est, ejusdem substantiæ cum eo.

DEUM non esse, nec habere formam sive substantialem, sive accidentalem, etiam est contra illos hæreticos, quos refert D. Thom. cit. quest. art. 8. qui DEUM somniabant animam mundi, vel primi cæli. Et contra Agnostos illum mutabilem fingentes. Ratio etiam naturalis suadet, quia est prima causa, & primum ens, ac proinde actus purus, qui non admittit, nec ordinatur ad compositionem: unde nec est forma accidentalis, quæ est dependens à substantia: nec forma substantialis inflammans, quia non est alia causa prior, & efficiens quæ eam potentia uniter. Dicitur tamen forma per essentiam, & per se subsistens, quatenus actus simplicissimus est, non autem quia ad compositionem ordinatur. Ex quibus etiam patet, nec esse qualitatem, nec quantitatem, nec motum habere, aut aliud quid simile accidentale vel materiale.

DEUM etiam non esse in loco, dicit Dionysius, quod intelligitur ad modum corporis replentis locum, & contenti ab illo: non tamen negamodum, quo dicimus, Deum existeri in omnibus locis non solum per præsentiam, quatenus omnia cognoscit, nec solum per potentiam, quatenus omnia subduntur potestati ejus, sed etiam per essentiam & substantiam suam, quod secundum Thomam convenit ei radicaliter ratione suæ immensitatis, formaliter autem ratione suæ actionis usque se extendit, & hoc modo dicitur Deus esse tanquam in loco, quando ex vitalis actionis connotat locum, ita ut vel actio ejus deesse, & virtutem locativam alicui loco, vel deesse loco replenti locum: unde non dicitur esse in Angelis tanquam in loco, nisi quando etiam Angelus conservatus supponitur esse in loco, licet Deus sit semper in illo per essentiam, immensitatem & operationem, tanquam agens in passio, de quo videatur nos. Blasius à conceptione in Metaph. d. 1. q. 2. & Philipp. à 55. Trinitate 3. p. summa philosoph. q. 24. art. 6. Sed etiam iste modus ellendi Dei in creaturis tanquam in loco, non dicitur propriè, sed translativè, quia esse in loco propriè, & simpliciter loquendo necessariò involvit imperfectionem Deo repugnātem, scilicet, esse in illo tanquam mensuratum, contentum & circumscriptum, &c. substantiæ enim spirituales sunt in loco per contactum virtutis, qui non est contactus proprius, sed metaphorice de quo videri possunt N. Salm. Tom. 2. part. 2. Curs. Theol. Tract. 7. de Angelis disput. 2. dub. 1. & nos. Gabriel à S. Vincentio Tom. 1. in 1. part. Thom. disput. 42. dub. 2.

Dicit similiter Deum non videri, seu esse invisibilem, id est, oculis corporeis, de rebus enim corporalibus loquitur, sed etiam Deus est invisibilis naturaliter ab intellectu humano, prout in hac vita existit, & cognoscit, & loquendo de cognitione intuitiva, quæ propriè dicitur visio, quod est de fide contra Begardos. Ratione etiam probatur, quia nec oculus potest ferri extra suum obiectum: nec intellectus naturaliter cognoscere, nisi dependenter à sensibus. Non tamen negat, posse evidentè & intuitivè cognosci in patria, quomodo videtur à Beatis, aut etiam in hac vita per modum transeuntis, ut alibi diximus. Nec quod possit à nobis evidentè cognosci abstractivè, & quoad an est. Similiter dicit, nec tactum habere, nec sentire, nec, sub sensum cadere, quod est proprium corporum.

De.

Denique, nec ordinis vacuitatem habere, seu inordinationem admittere, nec perturbationem a passionibus materialibus agitari. Ratio est, quia passionibus sunt a se appetitus sensitivi, ideoque passionibus dicuntur, quia exercentur cum aliqua corporis mutatione, & passione: DEUS autem est spiritus, & immutabilis, qui proinde caret appetitu sensitivo, & non potest mutari, aut alterari passionibus. Eadem ratione dicitur, nec imbecilem esse, nec opportunum incommotis, quae accipiuntur a sensibus, seu, ut alii legunt, neque imbecilem esse, & sensibilibus casibus obnoxium. Neque lucis esse indigum, nec habere mutationem, &c. quae omnia luce sunt clariora.

capitulum quintum.

CAPVT QVINTVM.

Nihil esse eorum, quae ratione intelliguntur, qui omnium intellectum est Auctor.

Lectio Perionii.

Rursus ascendentes profitemur eundem, nec animam esse, nec mentem, nec visionem, aut opinionem, vel rationem, vel mentis notionem habere, nec rationem esse, nec mentis perceptionem: nec dici, nec intelligi: nec numerum esse, nec ordinem, nec magnitudinem, nec parvitatem, nec aequalitatem, nec similitudinem, nec dissimilitudinem, nec stare, nec moveri, nec quiescere, nec vim habere, nec vim esse, nec lucem esse, nec vitam; nec essentiam esse, nec aeternitatem, nec tempus, nec ejus esse, aut rationem, quae mente fit, aut scientiam; nec veritatem esse, nec regnum, nec sapientiam: neque unum, neque unitatem, neque divinitatem, aut bonitatem: nec spiritum esse, ut nos sciamus, nec Filium, aut Patris rationem, neque aliquid eorum, quae nobis aut

cuique naturae sunt cognita: nec quidquam esse eorum, quae non sunt, nec aliquid eorum, quae sunt: nec ea, quae sunt, eam noscere, quatenus est: neque eam cognoscere ea, quae sunt, quae ex parte sunt: neque ejus rationem esse, neque nomen, neque scientiam: nec eam tenebras esse, nec lucem, nec errorem, nec veritatem: nec esse ejus affirmationem omnino, neque negationem: sed eorum, quae illam sequuntur, affirmationes, negationesque facientes, eam nec dicimus esse, nec negamus: quippe cum & omnem affirmationem superet perfecta illa & singularis causa omnium, & omni negatione superior sit praesentia ejus, qui & ab omnibus omnino secretus est, & universa multum superat.

Lectio Corderii.

Rursus autem ascendentes dicimus, quod nec anima sit, neque mens, nec imaginationem, vel opinionem, vel rationem, vel intelligentiam habere; neque se sermo est, neque intelligentia; neque dici ut intelligitur, neque numerus est, neque ordo, neque magnitudo, neque parvitas, neque aequalitas, neque similitudo, neque dissimilitudo, neque stare, neque moveri, neque quiescere, neque habere potentiam; nec est potentia, neque lumen, neque vivi, neque vita est, neque substantia est, neque sacculum, neque tempus, nec est ejus ratio intellectus, neque scientia, neque veritas est, neque regnum, neque sapientia, nec unum, nec unitas, neque Divinitas, neque bonitas, neque spiritus est, ut nos spiritum cognoscimus, nec est

filiario, neque paternitas, nec aliud quidquam eorum, quae nobis, aut ulli eorum qui sunt, cognita sunt; neque aliquid eorum quae non sunt, neque quae sunt: neque quae sunt eam cognoscunt quatenus est, nec ipsa cognoscit quae sunt, quatenus sunt: nec est illi ratio, neque nomen, neque cognitio, neque tenebra est, neque lumen, neque error, neque veritas: nec est ejus in universum positio, nec ablatio cum eorum, quae post ipsam sunt, positiones & ablationes facimus, ipsam neque ponimus neque tollimus; quia supra omnem positionem est perfecta, & singularis omnium causa; & supra omnem ablationem exsuperatio omnium simpliciter abstracta, & ultra omnia.

Pro Paraphrasi hujus Capituli sequentes quaestiones substituiimus.

QVAESTIO XXXIX.

Quomodo intelligendus D. Dionysius in prioribus hujus ultimi raptus verbus?

Ascendendo à materialibus & sensibilibus ad intelligibilia, & spiritalia, omnes etiam positiones de DEO removendas esse, docet S. Doctor, aliquae autem earum sunt perfectiones simpliciter simplices, quae formaliter in DEO inveniuntur, & solum negantur esse in eo cum imperfectionibus reperiis in conceptu, quem de illis Thom. à Iesu Opt. Tom. II.

formamus ex cognitione creaturarum, ut diximus supra, aliquae tamen perfectiones sunt secundum quid, quae solum eminenter inveniuntur in omnium causa, & absolute remouentur ab illa.

Cujusmodi sunt anima & mens, live nomine animae intelligatur homo, & nomine mentis Angelus, ut videtur Corderio, live anima rationalis, & pars ejus intellectiva, quam dicimus mentem. Licet autem ratio mentis attribuat DEO, quatenus est substantia spiritalis intellectiva, etiam negatur de eo ratione modi, quo mentem illam purissimam mentem nostra concipimus.

Ex quibus sequi ut, neque visionem, seu (ut alii

Y y 3

le-